

הלכות תשובה פרק א

א כל מצות שבתורה, בין עשה בין לא תעשה--אם עבר אדם על אחת מהן, בין בזדון בין בשגגה--כשיעשה תשובה וישוב מחטאו, חייב להתנדות לפני האל ברוח הוא: שנאמר "איש או אשה כי יעשו . . . והתנדו את חטאתם אשר עשו" (במדבר ה-ז), זה ודוי דברים. ודוי זה מצות עשה. כיצד מתנדו--אומר אָנָּה ה' חטאתי עויתי פשעתי לפניך, ועשיתי כַּךְ וְכָךְ, והרי נחמתי ובשתי במעשי, ולעולם איני חוזר לדבר זה. וזהו עקרו של ודוי; וכל המרבה להתנדות ומאריך בענין זה, הרי זה משבח. וכן בעלי חטאות ואשמות--בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן, אין מתכפר להן בקרבנם, עד שיעשו תשובה, ויתנדו ודוי דברים: שנאמר "והתנדו--אשר חטא, עליה" (ויקרא ה.ה). וכן כל מחבבי מיתות בית דין, ומחבבי מלקות--אין מתכפר להן במיתתן או בלקיחתם, עד שיעשו תשובה ויתנדו. וכן החובל בחברו והמזיק ממונו--אף על פי ששלם לו מה שהוא חייב לו--אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם: שנאמר "מכל חטאת האדם" (במדבר ה.ו).

[ב] שעיר המשתלח--לפי שהוא כפרה על כל ישראל, כהו גדול מתודה עליו על לשון כל ישראל: שנאמר "והתודה עליו את כל עונות בני ישראל" (ויקרא טז.כא). שעיר המשתלח מכפר על כל עברות שבתורה, הקלות והחמורות, בין שעבר בזדון בין שעבר בשגגה, בין שהודע לו בין שלא הודע לו--הכל מתכפר בשעיר המשתלח: והוא, שעשה תשובה; אבל אם לא עשה תשובה, אין השעיר מכפר לו אלא על הקלות. ומה הן הקלות, ומה הן החמורות: החמורות הן שחייבין עליהם מיתת בית דין או כרת; ושבועת שוא ונשקר--אף על פי שאין בהם כרת, הרי הן מן החמורות. ושאר מצות לא תעשה, ומצות עשה שאין בהם כרת--הם הקלות.

[ג] בזמן הזה שאין בית המקדש קיים, ואין לנו מזבח כפרה--אין שם אלא תשובה. התשובה מכפרת על כל העברות: אפלו רשע כל ימיו, ועשה תשובה באחרונה--אין מזכירין לו שום דבר מרשעו, שנאמר "רשעת הרשע לא יכשל בה, ביום טובו מרשעו" (יחזקאל לג.יב). ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים, שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם" (ויקרא טז.ל).

[ד] אף על פי שהתשובה מכפרת על הכל, ועצמו של יום הכפורים מכפר--יש עברות שהן מתכפרים לשעתן, ויש

עברות שאין מתכפרים אלא לאחר זמן. כיצד: עבר אדם על מצות עשה שאין בה כרת, ועשה תשובה-- אינו זז משם עד שמוחליו לו, ובאלו נאמר "שובו בנים שובבים, ארפא משובתיכם" (ירמיהו ג, כב). עבר על מצות לא תעשה שאין בה כרת ולא מיתת בית דין, ועשה תשובה-- תשובה תולה ויום הכפורים מכפר, ובאלו נאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם" (ויקרא טז, ל). עבר על כרתות ומיתות בית דין, ועשה תשובה-- תשובה ויום הכפורים תולין, ויסורין הבאין עליו גומרין לו הכפרה, ולעולם אין מתכפר לו כפרה גמורה, עד שיבואו עליו יסורין; ובאלו נאמר "יפקדתי בשבט, פשעם; ובנגעים עונם" (תהילים פט, לג). בקה דברים אמורים, בשלא חלל את השם בשעה שעבר. אבל המחלל את השם-- אף על פי שעשה תשובה והגיע יום הכפורים והוא עומד בתשובתו ובאו עליו יסורין, אינו מתכפר לו כפרה גמורה עד שימות, אלא תשובה יום הכפורים ויסורין שלשתן תולין ומיתה מכפרת, שנאמר "ונגלה באזני, ה' צבאות: אם יכפר העון הזה לכם, עד תמתנו" (ישעיהו כב, יד).